

Datum 2025-03-31

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A003.623/2025

Saknr 000

Polismyndigheten

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.birs@regeringskansliet.se

Er referens Ju2024/02660

Effektivare gränsöverskridande inhämtning av elektroniska bevis (SOU 2024:85)

Sammanfattning

Polismyndigheten ser i stort positivt på de möjligheter till gränsöverskridande inhämtning av elektroniska bevis som e-bevisregelverket och förslaget om att tillträda det andra tilläggsprotokollet till Budapestkonventionen ger. Det är även positivt att det föreslås att Polismyndigheten, så långt förordningen medger, ska vara behörig utfärdande myndighet. Polismyndigheten ser dock en risk för att delar av förslagen kan få negativa konsekvenser, bland annat för den inhemska inhämtningen av elektronisk bevisning och för den nuvarande ordningen där Polismyndigheten i många fall på egen hand snabbt kan inhämta användarinformation. Polismyndigheten framför följande synpunkter på de remitterade förslagen.

Polismyndighetens synpunkter

Skillnader mot det inhemska förfarandet

I och med att de sanktioner som den leverantör som inte följer e-bevisregelverket riskerar är mer omfattande än de sanktionsmöjligheter som finns i inhemska förfaranden ser Polismyndigheten en risk för att den nationella verkställigheten påverkas negativt genom att utlämnande med stöd av förordningen kan komma att prioriteras. För detta talar även det faktum att förordningen, särskilt i nödsituationer, innehåller mer uttryckliga tidsfrister för efterkommande av en begäran. Hur stor risken för att inhemska ärenden prioriteras ned beror på hur många utlämnandeorder som kommer riktas till svenska mottagare, något som är svårt att bedöma i nuläget. I en situation då en svensk leverantör ska hantera både en utlämnandeorder och en begäran från en svensk myndighet finns dock en klar risk för att utlämnandeordern ges företräde. Mot denna bakgrund och det faktum att det redan med

nuvarande ordning finns utmaningar med att få svenska leverantörer att efterleva skyldigheterna enligt lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation (LEK) anser Polismyndigheten att det finns anledning att se över den nationella regleringen i denna del.

Möjligheten att skyndsamt inhämta uppgifter

Digital bevisning är ofta av avgörande betydelse för en framgångsrik brottsupplärning, inte minst vad gäller de allvarliga våldsbrotten. Genom den nuvarande ordningen med en s.k. SPOC-verksamhet (se s. 206 f. i betänkandet) har Polismyndigheten möjlighet att för egen och andra brottsbekämpande myndigheters räkning skyndsamt inhämta uppgifter om abonnemang och annan användarinformation med stöd av informella överenskommelser med ett antal, främst stora, tjänsteleverantörer, bl.a. Apple, Google och Microsoft. Vidare skickas löpande, framför allt i polisregionernas utredningsverksamhet, förfrågningar till andra tjänsteleverantörer. Inom EU finns en farhåga att tjänsteleverantörer, när e-bevisregelverket börjar tillämpas, inte kommer att vilja fortsätta med utlämnade av information på frivillig väg, bland annat då leverantörerna föredrar en enhetlig ordning och det nya regelverket förväntas ta stora resurser i anspråk.

Förordningen kräver att åklagare godkänner Polismyndighetens och andra myndigheters order avseende abonnentuppgifter eller uppgifter som begärts med det enda syftet att identifiera användaren. I den mån leverantörerna kommer kräva en utlämnandeorder för att lämna ut information finns en risk för att informationen inte kommer att kunna inhämtas lika skyndsamt som idag, när Polismyndigheten på egen hand kan hämta in information.

I dag görs ett stort antal förfrågningar om information av Polismyndighetens SPOC-verksamhet. Som anges i betänkandet uppgick antalet ärenden år 2023 till drygt 7 000. Under 2024 gjordes över 10 800 förfrågningar, varav drygt 10 300 avsåg användarinformation och resterande s.k. bevarande. Antalet väntas fortsätta öka kraftigt. Till antalet förfrågningar ska även läggas de som görs i polisregionernas utredningsverksamhet till tjänsteleverantörer utanför SPOC-verksamheten. Det finns ingen samlad statistik över hur många sådana ärenden som hanteras i regionerna, men klart står att det rör sig om ett stort antal. I den mån tjänsteleverantörer inte kommer fortsätta lämna ut information på frivillig väg bedömer Polismyndigheten att åklagare kommer behöva hantera ett stort antal ärenden från Polismyndigheten och övriga brottsutredande myndigheter varje dygn.

En farhåga med en situation där tjänsteleverantörer slutar lämna ut information på frivillig väg är försämrade möjligheter att inhämta information i de ärenden där förordningen inte är tillämplig. I betänkandet

konstateras att en utlämnandeorder enbart kan utfärdas inom ramen för en förundersökning. Polismyndigheten har genom SPOC-verksamheten möjlighet att inhämta information från tjänsteleverantörer även i andra fall, t.ex. i nödsituationer då någon förundersökning inte finns inledd och i underrättelseverksamheten. För att information även fortsatt ska kunna inhämtas skyndsamt i dessa situationer är det därför avgörande att leverantörerna fortsätter att på frivillig väg samarbeta med Polismyndigheten i sådana ärenden.

Ersättning för kostnader (avsnitt 10.3)

Polismyndigheten lämnade 2019 in en hemställan till Justitiedepartementet (beslutad den 14 juni 2019, dnr A307.007/2019) med förslag om ändringar vad gäller rätten till ersättning för tjänsteleverantörer som lämnar ut uppgifter. Hemställan föranleddes av de stora problem som finns med den nuvarande ordningen utifrån de resurser samt den administration som krävs vid hanteringen av sådana ärenden. Enligt förordningen har utländska tjänsteleverantörer som svenska myndigheter riktar en utlämnandeorder mot samma rätt till ersättning som i ett motsvarande inhemskt förfarande. Polismyndigheten befarar att detta kommer att göra situationen än svårare att hantera för myndigheterna. Det finns mot bakgrund av det nu anförda ett behov av en översyn av tjänsteleverantörers rätt till ersättning. På samma sätt som de aktörer som inte omfattas av LEK saknar rätt till ersättning kan övervägas om rätten till ersättning som den ser ut nu ska finnas kvar.

Betydelsen av förslagen om datalagring

Av central betydelse för andra staters tillgång till elektroniska bevis i Sverige är de förslag som lämnats av 2021 års datalagringsutredning (Datalagring och åtkomst till elektronisk information, SOU 2023:22) om en lagrings- och anpassningsskyldighet för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (Noik).

Ekonomiska konsekvenser för Polismyndigheten (avsnitt 13.2.4)

Som konstaterats i betänkandet ska e-Codex-systemet användas i även annan kommunikation mellan medlemsstaterna än i förfaranden enligt e-bevisförordningen, varför kostnaderna för anslutningen till systemet inte enbart är hänförliga till förordningen. Detta ändrar inte det faktum att kostnaderna kommer behöva finansieras i något sammanhang. Polismyndigheten kan därför komma att återkomma till frågan i budgetunderlaget.

Konsekvenser för den utsedda centralmyndigheten (avsnitt 13.4)

Den myndighet som utses till centralmyndighet har en avgörande roll i att se till att de krav som e-bevisregelverket uppställer på tjänsteleverantörerna

efterlevs. Det är därför av stor vikt att centralmyndigheten ges förutsättningar att kunna utöva tillsyn på ett tillfredsställande sätt.

Yttrandet har beslutats av juristen Ida Salomonsson efter föredragning av juristen Hanna Sonebäck. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall deltagit. Rikspolischefen Petra Lundh har informerats om remissen.

POLISMYNDIGHETEN

Ida Salomonsson

Hanna Sonebäck

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli